

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

**Odbor dozoru a regulace vodárenství,
oddělení stížností, kontroly a regulace**

**Zpráva o výkonu kontrolní činnosti nad vlastníky a provozovateli
vodovodů a kanalizací pro veřejnou potřebu v České republice
za rok 2016**

Praha, únor 2017

1	ÚVOD.....	3
1.1	Cíle dozoru a regulace	3
1.2	Vlastníci a provozovatelé VaK v ČR	3
1.3	Právní rámec kontrol, dozoru a regulace.....	4
2	KONTROLNÍ ČINNOST	5
2.1	Zaměření kontrol	5
2.2	Vyhodnocení kontrol plnění základních povinností vlastníky VaK	6
2.2.1	Smlouvy o provozování uzavřené s provozovatelem (§ 8 odst. 2 ZVK)	6
2.2.2	Písemné dohody vlastníků s vlastníky provozně souvisejících VaK (§ 8 odst. 3 ZVK).....	6
2.2.3	Kanalizační řády (§ 14 odst. 3 ZVK)	7
2.2.4	Reklamační řád (§ 36 odst. 3 písm. g) ZVK).....	7
2.2.5	Plán financování obnovy (§ 8 odst. 11 ZVK)	7
2.2.6	Vytváření rezervy finančních prostředků na obnovu vodovodů a kanalizací a doložení dokladů o jejich použití (§ 8 odst. 1 ZVK)	8
2.3	Vyhodnocení kontrol plnění základních povinností provozovateli VaK	8
2.3.1	Povolení k provozování (§ 6 ZVK) a soulad provozovaného majetku evidovaného podle vybraných údajů z provozní a majetkové evidence s vydanými povoleními	9
2.3.2	Smlouvy o provozování uzavřené s vlastníky (§ 8 odst. 2 ZVK)	9
2.3.3	Kanalizační řády (§ 9 odst. 1 ZVK)	9
2.3.4	Vzorové odběratelské smlouvy s fyzickými nepodnikajícími osobami a právníckými osobami a fyzickými podnikajícími osobami o dodávce pitné vody a odvádění odpadních vod (§ 8 odst. 16, resp. odst. 17 ZVK)	10
2.3.5	Kalkulace ceny pro vodné a stočné (§ 20 odst. 8 ZVK)	10
2.3.6	Reklamační řád (§ 36 odst. 3 písm. g) ZVK)	10
2.4	Vyhodnocení cílených kontrol	11
2.5	Hlavní závěry z kontrolní činnosti.....	12
3	SHRNUTÍ VÝSLEDKŮ KONTROL VLASTNÍKŮ VAK.....	13
4	SHRNUTÍ VÝSLEDKŮ KONTROL PROVOZOVATELŮ VAK	14

1 ÚVOD

Usnesením vlády ČR č. 86 ze dne 9. února 2015 na základě schváleného materiálu „Návrh koncepčního řešení regulace ve vodárenství“ došlo v roce 2015 k úpravě systému regulace oboru vodovodů a kanalizací pro veřejnou potřebu (dále jen „VaK“) v České republice.

Ministerstvo zemědělství (dále jen „MZe“) v souvislosti s plněním výše uvedeného usnesení zřídilo ke dni 15. 3. 2015 v sekci vodního hospodářství nový odbor dozoru a regulace vodárenství (dále jen „ODaRV“). V rámci ODaRV jsou zřízena dvě oddělení – oddělení stížností, kontroly a regulace a oddělení analytické a benchmarkingu.

ODaRV se společně s odborem vodovodů a kanalizací a odborem státní správy ve vodním hospodářství podílí na zajištění vrchního dozoru ve smyslu zákona číslo 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu (dále jen „ZVK“).

Neopominutelnou skutečností v souvislosti s úpravou regulace VaK byl také vznik meziresortního tzv. Výboru pro koordinaci regulace oboru vodovodů a kanalizací (dále jen „Výbor VaK“), jako nezávislý koordinační subjekt pro VaK, jehož hlavním cílem je zvýšení efektivnosti regulačních mechanismů zajišťující dlouhodobou udržitelnost sektoru VaK a zlepšení ochrany spotřebitelů při zachování sociálně únosných cen pro vodné a stočné.

Tímto byly v České republice vytvořeny předpoklady pro zvýšení dohledu a kontrolní činnosti přímo z pozice MZe, včetně zajištění koordinace regulujících subjektů při vyřizování stížností, námětů a žádostí o informace v rámci široké problematiky VaK.

Cílem předložené zprávy o výkonu kontrolní činnosti nad vlastníky a provozovateli VaK za rok 2016 je poskytnout srozumitelnou formou odborné i laické veřejnosti objektivní informace z oboru VaK vycházející z výkonu kontrolní činnosti MZe.

Smyslem této zprávy je posílení informovanosti jak veřejnosti, tak i vlastníků a provozovatelů VaK s cílem udržovat a rozvíjet služby při poskytování dodávek pitné vody a odvádění a čištění odpadních vod na úrovni odpovídající významu těchto služeb.

1.1 Cíle dozoru a regulace

MZe spatřuje hlavní cíle úpravy regulace oboru VaK zejména ve třech klíčových oblastech. Jedná se o:

- dohled nad dlouhodobou udržitelností VaK (problematika obnovy),
- zvýšení transparentnosti regulace cen pro vodné a stočné, včetně posílení spolupráce resortů MZe a Ministerstva financí jako regulátora a kontrolora věcně usměrňovaných cen,
- soustavné zlepšování ochrany odběratelů (spotřebitelů).

1.2 Vlastníci a provozovatelé VaK v ČR

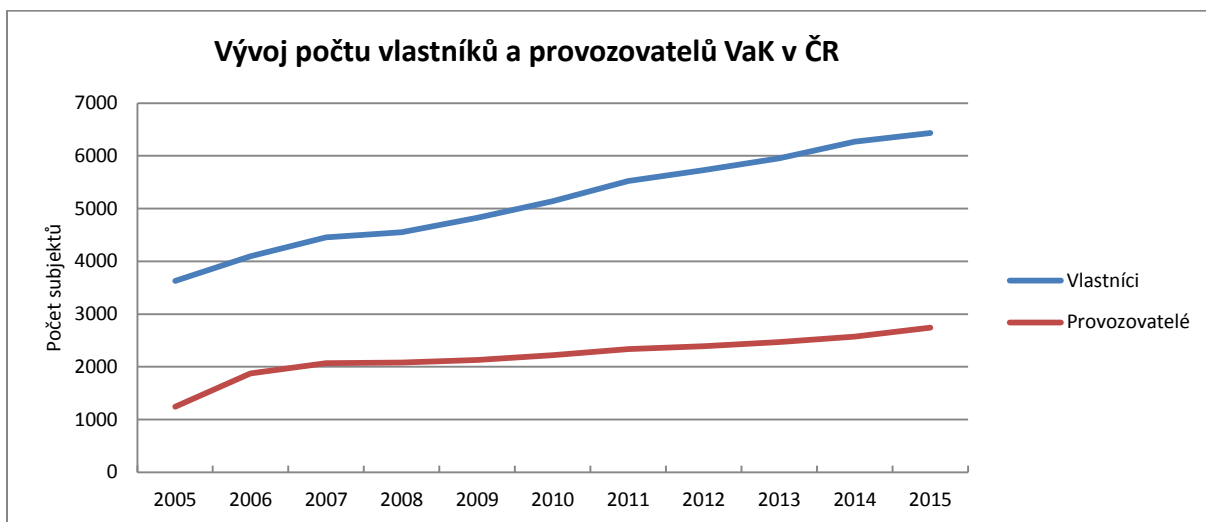
V ČR existuje více než 6 000 subjektů, které jsou vlastníky infrastruktury VaK. Těmito vlastníky mohou být jak samotná města a obce, tak jejich svazky, dále soukromé komerční subjekty (právníké osoby podnikající – akciové společnosti či společnosti s ručením omezeným, apod. – nebo i fyzické osoby. Vlastnická struktura těchto subjektů může být i kombinovaná (privátní a veřejná). Provozovatelských subjektů, které mohou být

samostatnými komerčními subjekty specializovanými na provozování VaK, ale mohou jimi být i subjekty zcela nebo zčásti vlastněné městy a obcemi či jejich svazky, příp. jejich vlastnická struktura může být kombinovaná, je v ČR evidováno více než 2 500. Tento stav však nelze vnímat jako neměnný a konečný. Počet vlastníků a provozovatelů se každoročně mění. Významným faktorem ovlivňujícím strukturu uvedených subjektů je dotační politika státu využívající fondy Evropské unie a národních dotačních titulů. S dotační podporou se významně rozšiřuje vodohospodářský majetek na území celého státu. V oboru VaK dochází k velké koncentraci činností u největších provozovatelských subjektů. Skupina 50 největších provozovatelů představuje z hlediska množství fakturované pitné vody konečným odběratelům cca 90 % z celkového množství fakturované vody v ČR. Podle množství odpadní vody vypuštěné do stokové sítě bez vod srážkových se u těchto provozovatelů jedná cca o 75% podíl na celkovém množství odváděných odpadních vod.

Vývoj počtu vlastníků a provozovatelů VaK v ČR v letech 2005 až 2015

(Pramen: Ročenky VODOVODY KANALIZACE ČR, *Ekonomika Ceny Informace*)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Vlastníci	3626	4096	4453	4554	4828	5139	5521	5728	5953	6270	6433
Provozovatelé	1240	1876	2071	2079	2130	2222	2334	2389	2468	2571	2745

1.3 Právní rámec kontrol, dozoru a regulace

Kontrolní, dozorová a regulační kompetence MZe vyplývá ze ZVK, konkrétně v § 25, § 29 a dále je dozorová kompetence MZe obsažena také v § 37 ZVK. Oprávnění související s kontrolní a dozorovou kompetencí jsou uvedena v § 29 odst. 5 a v § 37 ZVK, zejm. větě druhé.

Ze znění § 25 písm. d) ZVK vyplývá postavení MZe jako ústředního orgánu veřejné správy v oblasti VaK. Současně podle § 29 odst. 2 ZVK je dále v působnosti MZe regulace oboru VaK, ochrana spotřebitelů (odběratelů) a podpora hospodářské soutěže v prostředí přirozeného monopolu oboru VaK, vedoucí k uspokojování požadavků na dodávku pitné

vody a odvádění a čištění odpadních vod, zajištění dohledu nad zpracováním a plněním plánů financování obnovy VaK a poskytování objektivních informací z oboru VaK veřejnosti.

Podle § 37 odst. 3 MZe dozírá, jak orgány veřejné správy na úseku VaK provádějí ustanovení ZVK a k němu vydaných prováděcích předpisů a jak jsou dodržována rozhodnutí orgánu veřejné správy vydaná podle ZVK.

Právní předpisy, o něž se opírá činnost oddělení stížností, kontroly a regulace:

a) po věcné stránce:

- zákon číslo 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu a změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů,
- vyhláška MZe číslo 428/2001 Sb., kterou se provádí zákon č. 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů,

Podpůrně se kontrolní činnosti oddělení dotýkají i další zákony, jako např.:

- zákon číslo 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů,
- zákon číslo 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů,
- zákon číslo 526/1990 Sb., o cenách, ve znění pozdějších předpisů,
- zákon číslo 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů,
- zákon číslo 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších právních předpisů,
- a další,

b) po procesní stránce:

- zákon číslo 255/2012 Sb., o kontrole (kontrolní řád), ve znění pozdějších předpisů,
- zákon číslo 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů.

2 KONTROLNÍ ČINNOST

2.1 Zaměření kontrol

Kontrolní činnost se v roce 2016 zaměřila na kontroly plnění základních povinností uložených ZVK vlastníkům a provozovatelům VaK. U tohoto typu kontrol bylo snahou MZe obsáhnout výkonem kontroly celé území státu a nesoustřeďovat se na žádnou konkrétní oblast nebo kraj. Kontroly byly zaměřeny na zajištění všeobecného dohledu jak nad vlastnickými,

tak i nad provozovatelskými subjekty bez ohledu na jejich velikost z pohledu hodnoty vlastněného, resp. provozovaného majetku, počtu odběratelů či zvoleného provozního modelu.

Druhým typem kontrol, které se v roce 2016 rovněž uskutečnily, byly tzv. cílené korespondenční kontroly zahájené na základě zjištění rozdílu mezi vykazovaným množstvím fakturované pitné vody ve vybraných údajích z provozní evidence (dále jen "VÚPE") a v porovnání všech položek pro výpočet ceny pro vodné. U těchto subjektů byla zjištěna za rok 2014 odchylka ve výši 1 % a více mezi vykazovaným množstvím fakturované pitné vody ve VÚPE a v porovnání všech položek pro výpočet ceny pro vodné.

Kontroly provedené v roce 2016

	Kontroly plnění základních povinností	Cílené (korespondenční) kontroly	Celkem
Vlastnické subjekty	12	1	13
Smíšené subjekty (vlastníci a provozovatelé)	20	10	30
Provozovatelské subjekty	14	10	24
Celkem	46	21	67

2.2 Vyhodnocení kontrol plnění základních povinností vlastníky VaK

Předmětem těchto kontrol byla zejména následující problematika:

- smlouvy o provozování uzavřené s provozovateli VaK,
- písemné dohody vlastníků s vlastníky provozně souvisejících VaK,
- kanalizační řády,
- reklamační řád,
- plány financování obnovy,
- problematika vytváření rezervy finančních prostředků na obnovu VaK.

2.2.1 Smlouvy o provozování uzavřené s provozovateli (§ 8 odst. 2 ZVK)

Vlastník vodovodu nebo kanalizace může uzavřít smlouvu o provozování vodovodu nebo kanalizace s provozovatelem. Jestliže vlastník provozuje vodovod nebo kanalizaci svým jménem a na vlastní odpovědnost, vztahují se na něj všechna práva a povinnosti provozovatele. Vzhledem k tomu, že tato problematika je společná, jak pro vlastníka, tak pro provozovatele, je další text uveden v následující kapitole.

2.2.2 Písemné dohody vlastníků s vlastníky provozně souvisejících VaK (§ 8 odst. 3 ZVK)

Dohoda mezi vlastníky provozně související vodohospodářské infrastruktury povinně upravuje vzájemná práva a povinnosti mezi jednotlivými vlastníky vodovodů nebo kanalizací. Cílem je zabezpečení bezproblémového provozu infrastruktury. Dohoda má předcházet rozporům mezi vlastníky, které by v krajním případě mohly vést k ohrožení odběratelů

při zásobení pitnou vodou nebo při odvádění odpadních vod. Povinné obsahové náležitosti takové dohody jsou uvedeny v § 8 odst. 15 ZVK. Zjišťované nedostatky se týkaly absence dohody. Část těchto případů se vztahovala k situacím, kdy dochází k předávání pitné nebo odpadní vody do vodovodu nebo kanalizace jiného vlastníka, aniž by docházelo k fakturaci. I v takovém případě s ohledem na význam těchto dohod MZe na jejich uzavření trvá. K odstranění zjištěných nedostatků stanovilo MZe kontrolovaným subjektům do protokolu termíny.

2.2.3 Kanalizační řády (§ 14 odst. 3 ZVK)

Každý vlastník kanalizace je povinen zajistit zpracování kanalizačního řádu a požádat místně příslušný vodoprávní úřad o jeho schválení. V kanalizačním řádu je uvedena celá řada podrobností. Z nejdůležitějších se jedná např. o údaje o vlastníkovi a provozovateli kanalizace, charakteristiku území, v němž se kanalizace nachází, popis stokové sítě, mapové podklady, seznam látek, které nelze do kanalizace vypouštět aj. S kanalizačním řádem by se měl ve vlastním zájmu seznámit každý občan, který vypouští odpadní vody do kanalizace pro veřejnou potřebu. Kanalizační řád stanovuje povinnosti nejen provozovateli kanalizace, ale i vlastníkům nemovitostí, které jsou připojeny na kanalizaci. Mezi nejdůležitější povinnosti, které kanalizační řád stanovuje vlastníkům nemovitostí, patří povinnost zabránit vniknutí vybraných látek do kanalizace a rovněž povinnost nevypouštět do kanalizace odpadní vody, které by byly nadměrně znečištěny. Nadměrné znečištění může být způsobeno, např. používáním drtičů potravin, apod. Nejčastějšími zjišťovanými nedostatky byly chybějící doklady o schválení jednotlivých kanalizačních řádů (resp. tyto kanalizační řády nebyly schváleny příslušným vodoprávním úřadem). V některých případech byl vodoprávním úřadem učiněn pouze záznam o neformálním schválení kanalizačního řádu, přestože podle ZVK je vyžadována forma rozhodnutí. V těchto případech se ale nejedná o chybu kontrolovaného subjektu. V ojedinělých případech bylo zjištěno, že předložený kanalizační řád pozbyl platnosti. V několika případech bylo zjištěno, že doposud nebyly zpracovány. Ke zjednání nápravy byly kontrolovaným subjektům stanoveny do protokolu termíny.

2.2.4 Reklamační řád (§ 36 odst. 3 písm. g) ZVK)

Reklamační řád považuje MZe za jeden z důležitých dokumentů, který má význam pro ochranu odběratele v prostředí přirozeného monopolu v oboru VaK. Tento dokument je povinen vlastník, popř. provozovatel vodovodu nebo kanalizace předat obecnímu úřadu, v jehož obvodu zajišťuje provoz vodovodu nebo kanalizace. Vzhledem k tomu, že pro většinu kontrolovaných vlastníků vyřizuje reklamace provozovatel, je další text uveden v následující kapitole.

2.2.5 Plán financování obnovy (§ 8 odst. 11 ZVK)

Plán financování obnovy (dále jen „PFO“) je povinen zpracovat a realizovat každý vlastník vodovodu nebo kanalizace pro infrastrukturní majetek VaK, který má ve svém vlastnictví. Tato povinnost byla uložena vlastníkům novelou ZVK v termínu do konce roku 2008 s výhledem na období nejméně 10 let. PFO obsahuje následující údaje o majetku vlastníka: hodnotu majetku VaK (vypočtenou dle metodického pokynu MZe), míru opotřebení tohoto

majetku v procentech, teoretickou dobu potřebnou pro akumulaci finančních prostředků (čas potřebný k naspoření finančního prostředku na obnovu daného majetku), délku potrubí, finanční prostředky, které budou v daných letech uspořeny na obnovu a zdroje těchto prostředků (zdrojem finančních prostředků jsou peníze vybrané z vodného a stočného nebo z pronájmu infrastruktury VaK a případně prostředky z jiných zdrojů, kterými mohou být dotace, zdroje z příjmů obcí, úvěry apod.). Nejčastějšími zjišťovanými nedostatky je nezpracování PFO či jeho zpracování v rozporu s platnou právní úpravou. Zjištěny byly dále případy, kdy finanční prostředky potřebné na obnovu majetku VaK byly podle předloženého PFO generovány z vodného a stočného, ale ve skutečnosti se jednalo o finanční prostředky z jiných zdrojů. Další zjištěný nedostatek spočíval v zahrnování majetku ve vlastnictví jiného subjektu do PFO.

Význam PFO je podle názoru MZe některými kontrolovanými subjekty podceňován a v případě menších subjektů byla častěji zjišťována úplná absence PFO. Tyto subjekty rovněž častěji generovaly prostředky na obnovu z jiných zdrojů nebo je generovaly s ohledem na stupeň opotřebení infrastruktury v nedostatečné míře. Generování nedostatečných prostředků pro obnovu je dále častěji zjišťováno v případě některých obcí, které se snaží udržet cenu pro vodné nebo stočné na nejnižší možné míře, která nepostačuje ani k pokrytí provozních nákladů. V případech zjištěných nedostatků MZe ukládalo kontrolovaným subjektům do protokolu termín pro zjednání nápravy. V ojedinělých případech, kdy došlo k výraznému navýšení hodnoty majetku VaK, doporučilo MZe kontrolovanému subjektu provedení aktualizace PFO.

2.2.6 Vytváření rezervy finančních prostředků na obnovu vodovodů a kanalizací a doložení dokladů o jejich použití (§ 8 odst. 1 ZVK)

Při využívání infrastruktury VaK dochází k jejímu postupnému opotřebení a zkracování její životnosti. Obnova tohoto majetku je proto základním předpokladem trvalé udržitelnosti infrastruktury VaK a současně předpokladem pro trvalé poskytování služby zásobení obyvatel pitnou vodou a bezproblémového odvádění a čištění odpadních vod. Každý vlastník vodovodu nebo kanalizace je proto povinen doložit použití prostředků na financování obnovy infrastruktury VaK. Proto byly předmětem kontrol prováděných v roce 2016 doklady o použití prostředků, resp. seznamy provedených akcí směřujících k obnově majetku VaK. Některé subjekty při kontrole předložily doklady prokazující obnovu majetku i přes skutečnost, že neměly zpracován PFO. Ve třech případech nebyly ale doloženy žádné doklady, ze kterých by bylo možno usuzovat, že tito vlastníci infrastrukturu VaK skutečně obnovují.

2.3 Vyhodnocení kontrol plnění základních povinností provozovateli VaK

Předmětem těchto kontrol byla zejména následující problematika:

- povolení k provozování a soulad provozovaného majetku evidovaného podle vybraných údajů z provozní a majetkové evidence s vydanými povoleními,
- smlouvy o provozování uzavřené s vlastníky VaK,
- kanalizační řády,
- vzorové odběratelské smlouvy o dodávce pitné vody a odvádění odpadních vod,

- kalkulace ceny pro vodné a stočné,
- reklamační řády.

2.3.1 Povolení k provozování (§ 6 ZVK) a soulad provozovaného majetku evidovaného podle vybraných údajů z provozní a majetkové evidence s vydanými povoleními

Provozování infrastruktury VaK je vysoce odbornou činností, kterou je možno vykonávat pouze na základě platného povolení k provozování konkrétních majetků VaK vydaného příslušným krajským úřadem. Většina zjištěných nedostatků se týkala chybně uvedených identifikačních čísel majetkové evidence (dále jen „IČME“) v konkrétních rozhodnutích krajských úřadů. Další zjištění se týkala nepovoleného provozování části infrastruktury VaK. Příčina spočívala v opomenutí některého provozovaného majetku nejčastěji v případě, kdy provozovatel provozuje větší množství jednotlivých lokalit nebo kdy došlo ke změně rozsahu provozovaného majetku. Rovněž byly zjištěny případy, kdy kontrolovaný subjekt byl držitelem povolení k provozování majetku, který již neprovozoval. V menším počtu případů se jednalo i o chyby krajských úřadů, které spočívaly v neuvedení majetku do rozhodnutí, jímž provozování povolovaly, nebo v nerespektování překážky věci rozhodnuté, kdy rozhodly dvakrát o stejném majetku, který tak byl obsažen ve více platných rozhodnutích. V několika případech došlo k chybnému uvedení částí IČME v rozhodnutí (chybné uvedení katastrálního území nebo IČO v IČME, chyby v přepisování, apod.). K odstranění zjištěných nedostatků byly kontrolovaným subjektům stanoveny do protokolu termíny, v nichž bylo nezbytné podat příslušnému krajskému úřadu žádost o povolení nebo naopak žádost o zrušení povolení k provozování určitého majetku. Chyby vzniklé úřední činností jsou odstraňovány v součinnosti kontrolovaných subjektů s příslušnými úřady. Cílem těchto opatření je uvedení příslušných rozhodnutí do souladu se skutečností a do souladu s evidencí VÚPE.

2.3.2 Smlouvy o provozování uzavřené s vlastníky (§ 8 odst. 2 ZVK)

Vlastník VaK může uzavřít s provozovatelem smlouvu o provozování vodovodu nebo kanalizace. V takovém případě přechází část práv a povinností na provozovatele. Smlouvy uzavřené mezi vlastníky a provozovateli byly předmětem kontroly z toho důvodu, že mají zásadní význam z hlediska jednoznačného vymezení práv a povinností obou smluvních stran a v konečném důsledku mají zásadní význam pro zajištění odpovídající služby odběratelům. Vzhledem k tomu, že ZVK nestanovuje žádné požadavky na obsah těchto smluv, platí zde pouze obecná pravidla pro smluvní vztahy vyplývající ze zákona číslo 89/2012 Sb., občanský zákoník. Tomu odpovídá i různá podrobnost uzavíraných smluv. MZe proto zejména sledovalo, zda jsou ze smluv patrné smluvní strany a konkrétní obsah smluvních ujednání (např. rozsah povinností zajišťovaných provozovatelem na základě zmocnění vlastníkem). Při kontrolách bylo zjištěno, že v některých případech nedochází k platbě nájemného, které tak není ani součástí smlouvy.

2.3.3 Kanalizační řády (§ 9 odst. 1 ZVK)

Schváleným kanalizačním řádem je povinen se dle ZVK řídit každý provozovatel kanalizace pro veřejnou potřebu. Vzhledem k tomu, že povinnost nechat zpracovat a schválit

kanalizační řád je dle ZVK stanovena vlastníkově kanalizace je tato problematika podrobněji uvedena v kapitole 2.2 Vyhodnocení kontrol plnění základních povinností vlastníky VaK.

2.3.4 Vzorové odběratelské smlouvy s fyzickými nepodnikajícími osobami a právníckými osobami a fyzickými podnikajícími osobami o dodávce pitné vody a odvádění odpadních vod (§ 8 odst. 16, resp. odst. 17 ZVK)

ZVK ukládá vlastníkově, resp. zmocněnému provozovateli povinnost uzavírat odběratelské smlouvy s odběrateli. Jedná se o základní úpravu vztahu mezi poskytovatelem a odběratelem služby dodávky pitné vody a odvádění a čištění odpadních vod. Vlastník, resp. zmocněný provozovatel nesmí při uzavírání odběratelské smlouvy jednat v rozporu s dobrými mravy, zejména nesmí odběratele diskriminovat. Smlouvy o dodávce pitné vody, resp. o odvádění odpadní vody musí obsahovat alespoň předmět smlouvy, smluvní strany, vlastníka a provozovatele vodovodu, vlastníka přípojky a připojení stavby nebo pozemku s určením místa, počet trvale připojených osob, stanovení podmínek dodávky, limity dodávaného množství, tlakové poměry, ukazatele jakosti, způsob stanovení ceny, způsob fakturace a plateb, doba platnosti. Smlouvy o odvádění odpadní vody musí obsahovat stanovení podmínek pro odvádění nebo odvádění a čištění odpadní vody (limity množství, způsob stanovení množství, limity znečištění). Ostatní náležitosti jsou obdobné jako u smlouvy o dodávce pitné vody.

Ze ZVK dále vyplývá povinnost pro právnícké osoby a fyzické osoby podnikající (s výjimkami uvedenými v ZVK) platit za odvádění srážkových vod do kanalizace pro veřejnou potřebu. Podmínky poskytování této služby jsou rovněž předmětem smluvního vztahu mezi vlastníkem, resp. zmocněným provozovatelem a povinným odběratelem.

Kontrolované smlouvy mají velký význam pro ochranu odběratelů. Nejčastějšími nedostatky byly zastaralé vzorové smlouvy neodpovídající současným právním předpisům, resp. odkazující se na neplatné právní předpisy, a smlouvy uzavírané po novele ZVK, které nespĺňovaly minimální vyžadované náležitosti podle ZVK. Za nedostatek MZe považuje i takovou podobu smlouvy, která je v rozporu s obecnými pravidly ochrany odběratele.

2.3.5 Kalkulace ceny pro vodné a stočné (§ 20 odst. 8 ZVK)

Kalkulaci ceny je každoročně povinen provádět příjemce vodného a stočného v souladu s příslušnou legislativou. Přestože se jedná o zásadní dokument mající dopad na všechny odběratele a jejich ochranu, bylo zjištěno, že některé kontrolované subjekty kalkulaci nezpracovaly. Absence povinné kalkulace byla zjišťována převážně v případě některých obcí. Další nedostatky byly zjištěny v důsledku špatného vyplňování konkrétních položek, které mají dopad na stanovení výše ceny pro vodné a stočné. Předmětem kontrol MZe není vlastní výpočet ceny pro vodné a stočné ani kontrola zahrnutí ekonomicky oprávněných nákladů do této kalkulace. Taková kontrola přísluší cenovým kontrolním orgánům.

2.3.6 Reklamační řád (§ 36 odst. 3 písm. g) ZVK)

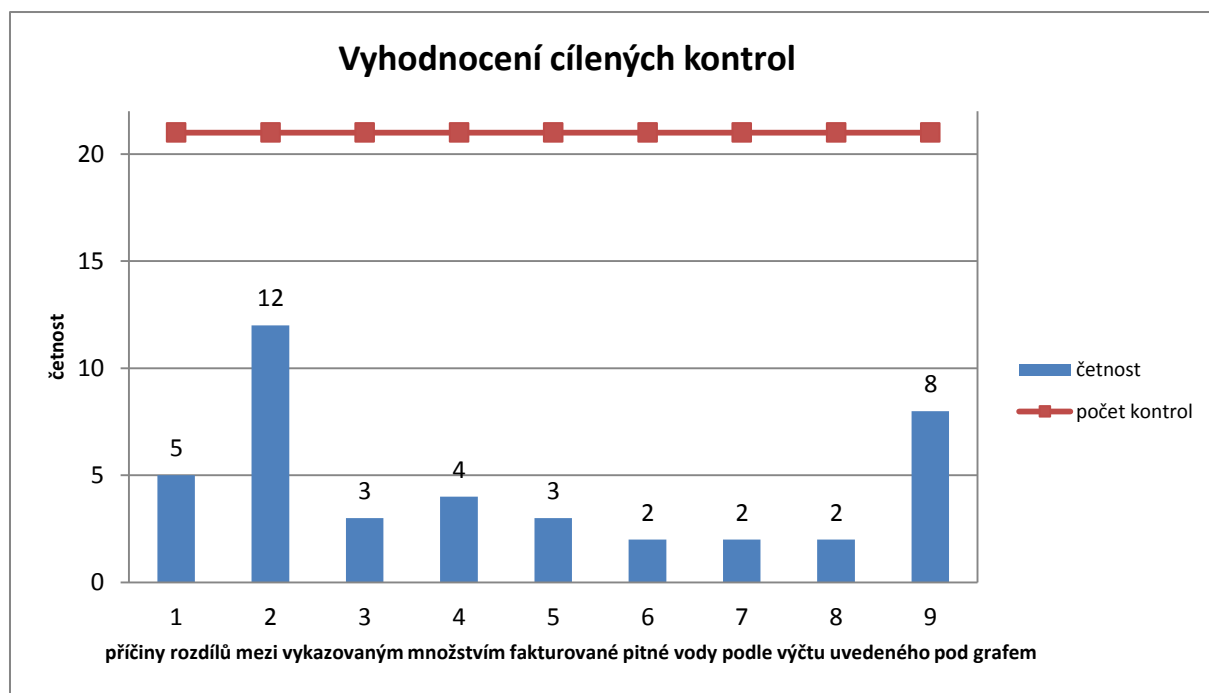
Reklamační řád považuje MZe za jeden z důležitých dokumentů, který má význam pro ochranu odběratele v prostředí přirozeného monopolu v oboru VaK. Tento dokument je povinen vlastník, popř. provozovatel vodovodu nebo kanalizace předat obecnímu úřadu,

v jehož obvodu zajišťuje provoz vodovodu nebo kanalizace. Zjištěným nedostatkem byla skutečnost, že některé kontrolované subjekty reklamační řád nezpracovaly. V dalších případech nebyl reklamační řád předán příslušným obecním úřadům nebo byl zastaralý a odkazoval se na již neplatné právní předpisy, zejména na zrušený zákon číslo 40/1964 Sb., občanský zákoník, a zákon číslo 59/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou vadou výrobku. MZe kontrolovaným subjektům doporučovalo doplnění reklamačního řádu o přehledné a aktuální kontaktní údaje, kam se může odběratel v případě reklamace obracet, a dále doporučovalo zveřejnění reklamačního řádu způsobem umožňujícím dálkový přístup (na webových stránkách společností nebo obcí).

2.4 Vyhodnocení cílených kontrol

Cílené kontroly byly zaměřeny na zjištění příčiny výrazného rozdílu mezi vykazovaným množstvím fakturované pitné vody ve VÚPE a v celkovém vyúčtování všech položek výpočtu ceny podle cenových předpisů pro vodné a stočné evidované MZe za rok 2014. Tyto rozdíly byly zjištěny z úřední činnosti MZe v rámci analýzy provedené u 50 největších provozovatelů podle množství fakturované pitné vody. Cílem kontrol bylo zjistit příčiny vykazovaných rozdílů. Pro kontrolu byly vybrány subjekty ze skupiny největších provozovatelů vodovodů podle vody fakturované, které vykazovaly absolutní hodnotu tohoto rozdílu ve výši přesahující 1 %.

Hlavní příčiny zjištěných rozdílů jsou přehledně zobrazeny v následujícím grafu:

Hlavní příčiny zjištěných rozdílů:

- 1) nepřesná identifikace subjektů, které jsou příjemcem vodného, zejména v těch případech, kdy provozovatel vyplňuje VÚPE za jiného vlastníka, ale není sám příjemcem vodného,

- 2) chyby kontrolovaného subjektu při samotném vyplňování hlášení VÚPE vznikající také při ručním přepisování údajů z jiných např. účetních softwarových systémů,
- 3) neúplný výčet jednotlivých majetků ve VÚPE,
- 4) započítání lokalit do hlášení VÚPE, které nejsou vodovody pro veřejnou potřebu,
- 5) chybně započítaný objem vody předané jinému provozovateli do objemu vody fakturované koncovým odběratelům,
- 6) chyby v elektronickém přenosu dat na příslušný vodoprávní úřad,
- 7) nejednoznačný výklad znění vysvětlivek k bodu 3 „Bilanční údaje“, dle přílohy č. 5 vyhlášky č. 428/2001 Sb.,
- 8) vliv fakturovaných objemů vody z přírodních řadů, které se ve VÚPE neuvádějí,
- 9) vliv dohadných položek (neznalost skutečného množství fakturované vody v době zpracovávání výkazů),

MZe považuje sběr dat z oboru VaK, jejich úplnost, věrohodnost a správnost za jednu ze zásadních priorit vedoucí k dosažení vyšší transparentnosti v oboru VaK.

Samotné údaje o množství fakturované pitné vody koncovým odběratelům jednotlivých systémů vodovodů jsou základním statistickým údajem, který má zásadní význam pro kontrolu řádného způsobu hospodaření v rámci každého vodovodu, zejména s ohledem na vykazování ztrát vody.

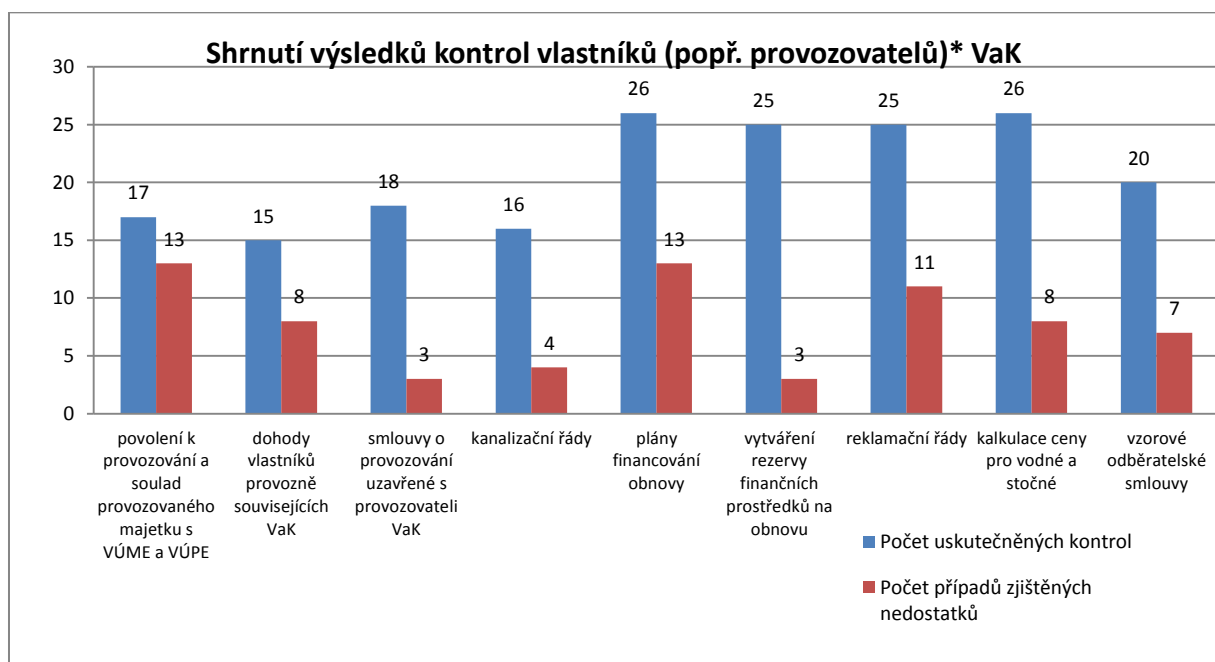
2.5 Hlavní závěry z kontrolní činnosti

- Prioritním cílem MZe je v případě zjištěných nedostatků zjednatí nápravy, tedy zajištění souladu s právními předpisy a zajištění souladu shromažďovaných údajů (evidencí) se skutečností. MZe stanovuje kontrolovaným subjektům termíny ke zjednatí nápravy přímo do protokolu. Kontrolované subjekty se ve většině případů snaží nedostatky odstranit v termínu, příp. žádají o prodloužení lhůty.
- MZe zjišťuje časté nesrovnalosti mezi údaji v rozhodnutích o povolení k provozování a údaji evidovanými ve VÚPE a VÚME. Zčásti se jedná o chyby způsobené zpracováním velkého množství údajů, zčásti je tato problematika podceňována povinnými subjekty.
- Ke kanalizačním řádům přistupují některé subjekty formálním způsobem – byly zjištěny kanalizační řády, které pozbyly platnosti, stejně jako kanalizační řády neschválené příslušným vodoprávním úřadem.
- Kalkulace a vyúčtování pro vodné a stočné nebývají vždy vyplňovány ve všech předepsaných položkách a logicky se neshodují s údaji z VÚPE a VÚME.
- V případě některých obcí je stočné účtováno formou paušálního poplatku (na osobu a rok, na nemovitost a rok, apod.).
- Byly zjištěny případy nezpracování plánů financování obnovy nebo nerespektování ZVK a jeho prováděcí vyhlášky při zpracování PFO.
- Obce často přistupují k financování obnovy z obecních rozpočtů.
- Někteří vlastníci (nejčastěji obce) majetek účetně neodepisují (buď z neznalosti, nebo s cílem ovlivnit cenu pro vodné a stočné směrem dolů) a v řadě případů nedochází v oddílném modelu k platbě nájemného (s cílem ovlivnit cenu pro vodné a stočné).

- Mezi jednotlivými kontrolovanými subjekty jsou významné rozdíly, větší počet závažnějších nedostatků byl zjišťován u menších subjektů.
- Zejména některé obce kladou důraz na co nejnižší cenu pro vodné a stočné a tomu často přizpůsobují plnění povinností vyplývajících ze ZVK.

3 Shrnutí výsledků kontrol vlastníků VaK

	Počet uskutečněných kontrol	Počet případů zjištěných nedostatků
povolení k provozování a soulad provozovaného majetku s VÚME a VÚPE	17	13
dohody vlastníků provozně souvisejících VaK	15	8
smlouvy o provozování uzavřené s provozovateli VaK	18	3
kanalizační řády	16	4
plány financování obnovy	26	13
vytváření rezervy finančních prostředků na obnovu	25	3
reklamační řády	25	11
kalkulace ceny pro vodné a stočné	26	8
vzorové odběratelské smlouvy	20	7

* Graf zahrnuje mimo vlastníků i údaje za provozovatele, a to pouze v případech, kdy vlastník VaK byl současně i provozovatelem VaK.

4 Shrnutí výsledků kontrol provozovatelů VaK

	Počet uskutečněných kontrol	Počet případů zjištěných nedostatků
povolení k provozování a soulad provozovaného majetku s VÚME a VÚPE	12	7
smlouvy o provozování uzavřené s vlastníky VaK	12	3
vzorové odběratelské smlouvy	12	6
kalkulace ceny pro vodné a stočné	11	2
kanalizační řády	10	4
reklamační řády	12	3

